

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu, v strednej odbornej škole a v konzervatóriu v SR v školskom roku 2012/2013

Stav realizácie externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) kontrolovali školskí inšpektori v 97 školách, z toho na 42 gymnáziách (G), v 54 stredných odborných školách (SOŠ) a v 1 konzervatóriu (KON). Z celkového počtu škôl bolo 7 cirkevných, 11 súkromných, 17 škôl bolo s vyučovacím jazykom národností.

Pripravenosť škôl na externú časť a písomnú formu internej časti maturitnej skúšky

V prípravnej fáze postupovali školy podľa pokynov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM). V potrebnom rozsahu zabezpečili informovanosť žiakov, učiteľov a rodičov o organizácii a priebehu MATURITY 2013. Pri určení administrátorov, pomocných hodnotiteľov a zapisovateľov tém z vyučovacích jazykov dodržali podmienky ich výberu okrem 1 školy (Trenčiansky kraj), keď zapisovaním tém zo SJL bola poverená učiteľka NEJ z dôvodu, že vyučujúca SJL vykonávala v tom čase funkciu predsedu PMK na inej škole a kontrolovaný subjekt viac kvalifikovaných učiteľov pre tento predmet nemal. Z personálnych dôvodov neboli určené zapisovatelia na 1 G a v 1 SOŠ v Nitrianskom kraji, na G Prešovského kraja nestanovili zapisovateľa tém z ukrajinského jazyka a literatúry. Bez zaškolenia zabezpečovala na 1 G určená vyučujúca pomocný dozor počas administrácie testov z matematiky. Pri rozdelení žiakov do skupín rešpektovali školskí koordinátori (ŠK) stanovený počet s výnimkou SOŠ, v ktorej bez udelenia výnimky odborom školstva Obvodného úradu na úrovni kraja v Prešove bol v 1 skupine prekročený povolený počet žiakov (19). Vo viacerých subjektoch v zmysle pokynov realizovali spájanie žiakov do spoločných skupín. Na dverách učební bol vyvesený aktuálny zoznam maturujúcich žiakov, v 1 škole chýbal nápis upozorňujúci na priebeh MS. Školy mali dostatočný počet maturitných tlačív, ktoré dodáva ŠEVT. V 1 subjekte ich bolo potrebné doobjednať (po konzultácii so zamestnancami NÚCEM) z dôvodu zaslania neaktuálneho protokolu o administrácii testov EČ a PFIČ MS i dvojhárkov pre PFIČ zo SJSL na školský rok 2012/2013 a bez predtlače v maďarskom jazyku.

Vymenovanie predsedov ŠMK a PMK sa uskutočnilo v určenom termíne. V Košickom kraji boli menovacie dekréty väčšinou doručené 07. a 08. marca 2013.

V 33 školách (10 G, 22 SOŠ, 1 KON) sa testovania zúčastnilo 113 žiakov (G – 23, SOŠ – 89, KON – 1) so zdravotným znevýhodnením (ZZ), ktorí mali zabezpečené primerané podmienky na vykonanie MS, upravené v súlade s právnymi predpismi a pokynmi. Výnimkou boli 4 žiaci (Trenčiansky kraj), u ktorých nedodržali úpravu podmienok (predĺženie času) a 2 žiaci (Trnavský kraj) zaradení do spoločných skupín s intaktnými žiakmi. Väčšinou (pri testovaní z cudzích jazykov) pracovali v samostatných skupinách v osobitne vyčlenených miestnostiach s prideleným administrátorom a v prípade potreby aj s asistentom. Pri výbere miestnosti bola na 1 G rešpektovaná potreba žiaka byť v polohe ležmo. Niektorí žiaci so ZZ, zaradení do skupín s ostatnými žiakmi, mali čas predĺžený podľa stupňa funkčného obmedzenia. Žiaci so ZZ (G – Bratislavský kraj) boli prihlásení prostredníctvom formulára NÚCEM. V tejto škole požiadal 1 žiak o možnosť mať vlastného osobného asistenta z vonkajšieho prostredia na PFIČ MS zo SJL a z ANJ. Po konzultácii s príslušným odborom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) škola žiadanej alternatívy vyhovel.

Školy okrem uvedených nedostatkov pripravili vhodné podmienky testovania podľa stanoveného časového harmonogramu.

Priebeh a organizácia administrácie testov externej časti maturitnej skúšky

Školskí inšpektori vykonali kontrolu EČ MS z vyučovacích jazykov v 44 školách, z cudzích jazykov (CUJ) v 26 školách, z matematiky (MAT) v 27 školách.

Počty žiakov podľa predmetov na G, v SOŠ a v KON, z nich počet žiakov so ZZ sú uvedené v tabuľke.

Predmety		SJL	SJSL	MJL	AJ	NJ	RJ	FJ	UJL	MAT	Počet žiakov spolu	Z toho žiaci so ZZ
Druh školy	Počet škôl	Počet žiakov										
G	42	507	18	165	168	33	-	1	31	752	1 675	23
SOŠ	54	2 210	87	99	1 721	478	44	-	-	89	4 728	89
KON	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-	20	1
	97	2 737	105	264	1 889	511	44	1	31	841	6 423	113

Riaditelia škôl (RŠ), v niekoľkých prípadoch školská koordinátorka alebo zástupkyňa riaditeľa (nepriítomnosť RŠ - zahraničná pracovná cesta; zdravotné dôvody) prevzali druhú zásielku na určených distribučných miestach. Po doručení do škôl ju spravidla predložili na prekontrolovanie predsedom ŠMK a PMK. Zo zdravotných dôvodov sa nezúčastnili administrácie testov z MAT predseda ŠMK v Žilinskom kraji a predsedníčka PMK v Trenčianskom kraji, ktorých zastúpili riaditelia škôl.

Predsedovia PMK s výnimkou 2 škôl v Trnavskom kraji prideliť administrátorov náhodným výberom k jednotlivým skupinám, vpísali ich mená do zoznamov žiakov. V oboch uvedených školách boli bezpečnostné obálky s testami otvorené predčasne. Administrátori, ktorí v nich zabezpečovali prípravu učební, zverejnili na dverách zoznamy žiakov už deň pred konaním administrácie testov a žiaci potvrdili, že vopred vedeli, kto bude v jednotlivých skupinách administrátorom. V ostatných školách administrátori skontrolovali úplnosť prevzatých testov, odpovedových hárkov (OH) a funkčnosť nahrávky na CD. Všetky obálky a testy boli úplné a neporušené. Na G (Bratislavský kraj), kde nebol kompletne vytlačený test upravený pre žiaka so zrakovým postihnutím, vybavili ŠK spolu s predsedníčkou PMK urýchlene elektronické zaslanie bezchybného výtlačku testu z NÚCEM. Nedostatky sa pri kontrole zistili v 2 testoch (SOŠ – Trenčiansky kraj) z ANJ úroveň B1, v ktorých sa nachádzali ťažšie čitateľné slová spôsobené tlačou. Pri kontrole OH z MAT administrátori v 1 škole v Trenčianskom kraji postrehli, že viaceré OH (asi 10 %) sa už pri minimálnej manipulácii oddeľovali, preto ich spojili zošívачkou. V 1 subjekte v Bratislavskom kraji kontrolu úplnosti a neporušenosti testov z CUJ nevykonali. V prevahe škôl, po opätovnom upozornení školskými koordinátormi na správne rozdanie testov, sa administrátori presunuli v určenom čase do učební. V 2 školách (Trnavský kraj) väčšina administrátorov, po tom čo sa oboznámili s obsahom testov (SJL, SJSL), odišla zo spoločnej miestnosti, pohybovala sa po škole a mala príležitosť byť v kontakte so žiakmi ešte pred samotným administrovaním testov. V týchto školách sa vyskytli aj ďalšie nedostatky v dôslednosti práce administrátorov. Činnosť administrátora v jednej skupine nebola v súlade s pokynmi, keďže pri rozdávaní testov nezabezpečil, aby žiaci sediaci vedľa seba v susedných radoch dostali testy s rôznymi kódmi. V dôsledku toho mali 3 dvojice žiakov testy

s rovnakými kódmi. Neumožnil žiakom oboznámiť sa s obsahom testu počas 5 minút určených na tento účel, ale dal priamo pokyn na vypracovanie testov. Nedôslednosť sprevádzala jeho činnosť aj pri ukončovaní administrácie. Žiakov vyzval po 90 minútach k ukončeniu práce, ale neuviedol správne ďalší postup. Požiadal ich, aby jednotlivito nosili na kontrolu testy a OH k učiteľskému stolu. Žiaci čakajúci na odovzdanie materiálov mohli v tomto čase voľne komunikovať medzi sebou ako aj s odchádzajúcimi spolužiakmi. V 2 skupinách neboli žiakom poskytnuté úplné informácie a pokyny. V jednej chýbala inštrukcia o spôsobe komunikácie s administrátorom počas testovania. V dôsledku toho niektorí žiaci nahlas kládli otázky a iní na ne hlasno reagovali. V druhej skupine administrátorka neuviedla prítomným kompletné pokyny (jedna správna odpoveď pri úlohách s výberom odpovede; spôsob opráv chybných odpovedí v OH; podmienky, za ktorých môžu opustiť učebňu; nevyhnutnosť samostatnej práce; zákaz používať nepovolené pomôcky; komunikácia s administrátorom počas testovania; opustenie učebne po ukončení práce). V inej škole administrátor nezdôraznil žiakom pokyn na odloženie mobilov do tašiek, upozornil iba na ich vypnutie. Pri kontrole administrácie testov EČ MS zo SJL Štátna školská inšpekcia na I G v Prešovskom kraji zistila, že niektorí administrátori nedbali na zabezpečenie samostatnosti práce žiakov, umožnili im navzájom sa dorozumieť.

Časový limit na vypracovanie testov bol (okrem 3 škôl) dodržaný vo všetkých sledovaných školách. V jednej škole (Bratislavský kraj) musel byť vymenený CD nosič pre ANJ úroveň B2, pretože pri jeho prehrávaní sa neustále opakovala rovnaká úloha. Časové zdržanie bolo eliminované predĺžením času administrácie v skupine o 30 minút. V 2 školách (Trenčiansky kraj) sa vyskytol problém v skupine ANJ počas počúvania zvukovej nahrávky (výrazne zhoršená kvalita). Z uvedeného dôvodu ho predsedníčky PMK prerušili a zabezpečili výmenu poškodeného CD. Žiakom adekvátne predĺžili dobu na vypracovanie. V rozpore s určenými pravidlami sa uskutočnila v škole v Trnavskom kraji administrácia testov pre žiakov so ZZ, pre ktorých nevytvorili podmienky na využitie možnosti pracovať v predĺženom čase pri počúvaní nahrávky, keďže špecificky upravené nahrávky určené pre túto kategóriu žiakov nepripravili na použitie, hoci boli obsahom 2. zásielky. Predsedovia ŠMK a PMK z ANJ neupozornili pred začiatkom testovania na nedodržanie pravidiel organizácie EČ MS pre žiakov so ZZ. Stanovený časový limit na vypracovanie testu nebol akceptovaný u 4 žiakov so ZZ v SOŠ (Trenčiansky kraj), ktorí nemali nárok na predĺženie času o 50 % (len o 25 %). Títo žiaci uvedenú úpravu nevyužili, v skutočnosti pracovali v predĺženom čase do 25 %. Žiaci (2) v tejto škole zaradení do II. skupiny – stredný stupeň obmedzenia nezaznačovali svoje odpovede na úlohy EČ MS priamo do testu ako stanovovali platné pokyny, ale vyplňali OH. K pokojnému priebehu prispel na chodbách pomocný dozor, ktorý počas administrácie testov z MAT na G v Prešovskom kraji nebol prítomný. Okrem uvedených nedostatkov sa administrácia testov uskutočnila v súlade so stanovenými pokynmi.

Po skončení administrácie prevzali ŠK pod dohľadom predsedov ŠMK a PMK od administrátorov materiály, skontrolovali správnosť vyplnenia údajov v OH, spoločne oddelili originály OH od kópií a v súlade s pokynmi ich uložili na miesto zabezpečené proti neregulárnej manipulácii. V 1 škole (Žilinský kraj), kde boli v skupine žiaci z dvoch organizačných zložiek, uviedlo 6 žiačok nesprávny kód školy. Predseda ŠMK po telefonickej konzultácii s NÚCEM zabezpečil nápravu. V 1 škole (Bratislavský kraj) boli oddelené originály a kópie OH z CUJ odložené u riaditeľa školy bez vloženia do papierových obálok. Predseda ŠMK a predsedníčka PMK na tento nedostatok neupozornili.

Predsedovia ŠMK a predsedovia PMK si plnili svoje úlohy počas realizácie EČ MS v súlade s pokynmi, okrem vyššie uvedených nedostatkov v ich práci.

Priebeh administrácie PFIČ MS z vyučovacích a cudzích jazykov

Pred zverejnením tém PFIČ MS z vyučovacích jazykov a zadaní z cudzích jazykov rozdali ŠK administrátorom potrebný počet dvojhárkov/hárkov a ostatných potrebných materiálov a dohliadli na ich odchod do učební v čase stanovenom podľa harmonogramu. Poverení učitelia zapísali témy PFIČ vyhlásené prostredníctvom Slovenského rozhlasu a predsedovia PMK zápis skontrolovali. V 2 školách (Nitriansky kraj) záznam vyhlásených tém PFIČ MS zo SJL a z MJL vykonali ŠK spolu s predsedníčkami PMK. Po zverejnení zabezpečili ŠK vytlačenie tém/zadaní pre každého žiaka a v spolupráci s predsedami PMK a ŠMK ich doručili do učební, v ktorých boli žiaci pod dohľadom administrátorov alebo pomocného dozoru. Na 1 G témy z ukrajinského jazyka a literatúry, z dôvodu neustanovenia zapisovateľa, prebrali z internetu a rozmnožili bez predchádzajúceho zápisu. Nedostatky sa vyskytli v práci administrátorov. Počas zverejňovania tém na G v Trnavskom kraji, v čase prítomnosti administrátora, opustila učebňu žiačka (od 12,20 do 12,25 hod.). Školská inšpekcia v priebehu kontroly realizácie PFIČ zistila, že táto žiačka využívala pri práci mobilný telefón, ktorý mala umiestnený pod odevom. Uvedenú skutočnosť administrátor vôbec nepostrehol. O nedovolenom správaní sa žiačky boli informované predsedníčky ŠMK a PMK a následne bola žiačka upozornená na dôsledky nepovoleného správania sa. Udalosť bola zaznamenaná aj v Protokole o administrácii testov EČ a PFIČ MS. Pri úvodných inštrukciách administrátorka v 1 škole (Trnavský kraj) žiakom nez dôraznila niektoré pokyny (predpísaný rozsah práce; druh písma, ktoré majú používať; podmienky, za ktorých môžu opustiť učebňu; spôsob komunikácie s administrátorom; nevyhnutnosť samostatnej práce). V uvedenej skupine 6 žiakov začalo písať prácu pred jej možným začiatkom, časť si zapísala zvolenú tému do dvojhárku až po 30 minútach počas kontroly dvojhárkov a jedna žiačka používala nepovolenú pomôcku (ťahák), čo administrátorka nespozorovala. V rozpore s pokynmi odišiel v 1 SOŠ (Trenčiansky kraj) na krátku dobu z učebne v čase zverejňovania zadaní administrátor v skupine ANJ. V tejto škole administrátor v skupine ANJ nevyplnil v Protokole o administrácii testov EČ a PFIČ MS kódy pridelených testov, údaje boli doplnené na základe kontroly predsedu PMK. Počas administrácie PFIČ z ANJ mal 1 žiak so ZZ (Trnavský kraj) k dispozícii ako kompenzačnú pomôcku obojstranný prekladový slovník, hoci takúto pomôcku centrum špeciálno-pedagogického poradenstva pre konanie PFIČ vôbec neodporúčalo. Predseda ŠMK ani predseda PMK ANJ neupozornili na používanie nepovolenej pomôcky. Časový limit administrácie PFIČ MS bol dodržaný, okrem doby určenej pre 4 žiakov so ZZ v 1 SOŠ (Trenčiansky kraj). Po ukončení administrácie PFIČ MS prevzali ŠK od administrátorov dvojhárky/hárky a ostatné materiály. Po skontrolovaní správnosti vyplnenia údajov ich vložili do pripravených obálok a odovzdali riaditeľom škôl na uschovanie na bezpečnom mieste.

Predsedovia ŠMK a PMK vzájomne spolupracovali pri priebežnej kontrole administrácie, s výnimkou uvedeného nedostatku, dodržiavali pokyny.

Hodnotenie úloh s krátkou odpoveďou EČ MS z vyučovacích a cudzích jazykov

Hodnotenie ÚKO z vyučovacích a cudzích jazykov sa uskutočnilo v súlade s časovým harmonogramom. Po zverejnení Kľúča správnych odpovedí vyhotovili ŠK jeho kópie pre predsedov PMK a pomocných hodnotiteľov. Z dôvodu nedostupného internetu získali v 1 škole (Bratislavský kraj) potrebné kópie Kľúča správnych odpovedí z CUJ včas zo susednej školy. Predsedovia PMK, po prekontrolovaní neporušenosti obálky s originálmi OH, rozdali príslušný počet OH pomocným hodnotiteľom a oboznámili ich so spôsobom hodnotenia odpovedí na ÚKO. V rozpore s pokynmi NÚCEM zhodnotili 2 pomocní hodnotitelia 42 testov na G v Prešovskom kraji. Predsedovia PMK koordinovali priebeh hodnotenia, priebežne ho kontrolovali. Ohodnotené a podpísané OH odovzdali riaditeľom

škôl, ktorí ich uložili na miesto zabezpečené proti neregulárnej manipulácii. Riešenie odborných a organizačných problémov spojených s hodnotením odpovedí na ÚKO EČ MS zabezpečili predsedovia PMK podľa pokynov. S výnimkou uvedených nedostatkov sa oprava ÚKO uskutočnila v súlade s pokynmi.

Záver

Prípravu testovania EČ a PFIČ MS zabezpečili takmer všetky školy zodpovedne. Školskí koordinátori sa oboznámili s materiálmi k realizácii maturitnej skúšky, dôsledným prístupom včas informovali žiakov, rodičov a učiteľov. Negatívom pripravenosti bolo v 1 škole nedodržanie počtu žiakov v skupinách, v 3 neurčenie zapisovateľa tém PFIČ, v 1 škole chýbal na dverách učebni nápis upozorňujúci na priebeh MS.

Priebeh a organizácia administrovania testov EČ boli realizované podľa časového harmonogramu, vyskytli sa nedostatky v dodržiavaní pokynov. V 2 školách, v ktorých neboli administrátori k jednotlivým skupinám pridelení na základe náhodného výberu, otvorili bezpečnostné obálky s testami pred určeným termínom. V 1 škole nevykonali kontrolu neporušenosti a úplnosti testov z CUJ. Značné rezervy boli v dôslednosti organizačnej práce a činnosti viacerých administrátorov. V niektorých školách nedodrжали podmienky administrácie testov pre žiakov so ZZ, pričom v 1 z nich predsedovia ŠMK a PMK neupozornili pred začiatkom testovania na nerešpektovanie pravidiel organizácie. Nedôsledne postupovali predsedovia ŠMK a PMK v 1 SOŠ pri uložení originálov a kópií OH z CUJ.

Priebeh administrovania PFIČ MS bol plynulý i napriek neurčeniu zapisovateľov tém v niekoľkých školách. Nedostatky boli v práci administrátorov.

Pri hodnotení odpovedí na ÚKO participovali ŠK a predsedovia PMK i ŠMK v kontrolovaných subjektoch v súlade s požiadavkami na jeho odborné a organizačné zabezpečenie. V rozpore s pokynmi bol v 1 škole 2 pomocným hodnotiteľom pridelený vyšší počet OH zo SJL.

Štátna školská inšpekcia na základe zistených nedostatkov uložila vedúcim pedagogickým zamestnancom kontrolovaných subjektov opatrenia smerujúce k dodržiavaniu právnych predpisov a k dôslednému plneniu pokynov NÚCEM.

Iné zistenia

Podľa vyjadrenia riaditeľa Strednej odbornej školy v Trenčianskom kraji nebolo možné vzhľadom na platné predpisy (ani po konzultácii so zamestnancami NÚCEM, Centra špeciálno-pedagogického poradenstva v Bratislave, Únie nevidiacich a bývalého Krajského školského úradu Trenčín) oslobodiť od konania EČ a PFIČ MS žiaka zaradeného do III. skupiny – ťažký stupeň obmedzenia, ktorý v pomerne krátkom čase z dôvodu iného veľmi vážneho onemocnenia prestal úplne vidieť a nemal možnosť naučiť sa používať Braillovo písmo, ani pracovať s upravenými testami a zvukovými nahrávkami.

Odporúčania a podnety

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR

- zapracovať do vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 209/2011 Z. z., Príloha V. časť, III. skupina – ťažký stupeň obmedzenia, bod B, možnosť oslobodenia od písania EČ a PFIČ MS z vyučovacieho a z cudzieho jazyka u takého žiaka, ktorému sa počas štúdia výrazne zhoršil zdravotný stav (napríklad úplná strata zraku)
- určiť v právnom predpise zodpovednosť riaditeľov stredných škôl za organizačné zabezpečenie EČ a PFIČ MS